Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL.CV. № 78 SATURDAY, APRIL 25, 1998 PARSIPPANY and NEW YORK CENTS 75 -ЦЕНТІВ ПАРСИППАНІ І НЮ ЙОРК СУБОТА, 25-го КВІТНЯ 1998 р. Ч. 78 РІК CV

ЗАСТРІЛЕНО ГОЛОВУ УМВБ В. ГЕТЬМАНА

Київ. — Ввечорі 22-го квітня при вході до власного будинку застрілено на смерть голову Української Міжбанкової Валютної Біржі (УМВБ) Вадима Гетьмана, повідомили засоби масової інформації.

62-річного колишнього голову Національного Банку України вбито в той час, як він входив до будинку. Міліція почала слідство.

В. Гетьман був депутатом попередньої Верховної Ради і очолював депутатську групу „Незалежні". Від 1994 до 1998 року він займав також пост заступника голови Комітету ВР з питань фінансів і банкової діяльности. Своє місце в парляменті В. Гетьман втратив, програвши у виборах 29-го березня.

В. Гетьмана вважали ментором теперішнього голови НБУ Віктора Ющенка. УМВБ, яку він очолював, встановлює курс гривні і є однією з кількох бірж акцій. В. Гетьман був також автором праць з питань прийняття нової Конституції, конституційного процесу, зокрема книжки „Як приймалася Конституція України".

Прем'єр-міністер Валерій Пустовойтенко назвав В. Гетьмана доброю і професійною людиною, а вбивство — жахливим. За словами прем'єра, у голову УМВБ стріляли п'ять разів.

В Україні за останні сім років вбито кілька депутатів. Слідчі органи пов'язують ці напади з організованою злочинністю, яка сильно поширилася в них останніми роками, однак вони так і не розкрили жодного випадку. Президент Леонід Кучма починав кілька кампаній проти корупції та злочинности, але відчутних результатів це не принесло.

Уряд зменшиться на 100 осіб

Київ. — Прем'єр-міністер Валерій Пустовойтенко повідомив на засіданні Уряду, що підписав постанову про зменшення чисельности апарату Кабінету Міністрів на 100 осіб, повідомила 21-го квітня УНІАР.

Прем'єр піддав критиці діяльність економічного бльоку Уряду за неефективність проведення структурної реформи економіки.

Як уже інформовано, кілька міністрів уже зрезигнували після того, як поставали депутатами Верховної Ради України. Серед них міністер закордонних справ Геннадій Удовенко, який кандидуватиме на голову парляменту, і міністер економіки Суслов. Конституція України забороняє урядовцям займати одночасно місце в законодавчому органі.

На засіданні обговорено питання підготови проєктів найважливіших програмових документів для першочергового розгляду у Верховній Раді, а також питання економічного і соціяльного розвитку країни на найближчі роки.

НБУ береться за перебудову банкової системи

Київ (УНІАР). — „НБУ розпочинає реконструкцію банкової системи з метою підвищення її ефективности та надійности", — повідомив 22-го квітня голова Національного Банку України Віктор Ющенко на черговому засіданні пресклюбу „Ринкові реформи".

За його словами, почав створюватись фонд покриття кредитового ризику, який вже становить 100 млн. гривень, але поки не вдалося домовитись з Міністерством Фінансів про неоподаткування фондів цього фонду. Голова НБУ зауважив, що стратегія праці банкової системи на 1998 рік може привести до зменшення кількости комерційних банків в Україні.

В. Ющенко також повідомив, що НБУ випрацював основи монетарної політики на 1998 рік. „Цей рік буде оригінальним з точки зору рішення щодо монетарної політики", — підкреслив він.

Голова НБУ сказав, що цього року центральний банк плянує випрацювати програму розбудови інфраструктури фінансового ринку, на що потрібно 300 млн. дол.

Навчають як керувати державою

Київ (УНІАР). — Інститут економічного розвитку Світового банку провів в Україні 95 семінарів та курсів для майже 5,500 практиків та 200 викладачів і аспірантів. Про це повідомив на черговій конференції у представництві Світового банку в Україні Володимир Омеляненко.

Інститут Економічного розвитку (ІЕР) Світового банку працює в Україні від 1994 року. За словами В. Омеляненка, програми інституту розраховано передусім на представників Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Національного Банку, провідних міністерств, викладачів вищих навчальних закладів і вже є певні результати. Зокрема, навчальні програми сприяють розвиткові діялогу між урядовими установами.

Серед навчальних програм: проєктна аналіза, ринкова економіка, фінансова аналіза, приватизація, реформування фінансової та банкової систем, соціяльний захист населення, управління проєктами, ринок цінних паперів тощо. Усі навчальні програми здійснюються за рахунок позик.

Керівник програм відділу макроекономічного управління та політики ІЕР в Україні Світлана Будаговська вважає, що держава повинна знайти гроші у бюджеті для фінансування цих програм, тому що повертати кредити дуже важко, а освіченість еліти повинна бути пріоритетною.

У засіданні "круглого столу" взяв участь представник ІЕР Вілліям Екерт, який приїхав з Вашінгтону з метою перевірки ефективности здійснення навчальних програм. За його словами, р-зультати "дуже погані, тому що немає негативної оцінки, все занадто добре, і це насторожує".

Зовнішній борг України перевищив 10 блн. дол.

Київ. — На початку квітня зовнішній борг України становив 10.5 блн. дол., а внутрішній — 9.1 блн. дол, повідомив 22-го квітня міністер фінансів Ігор Мітюков.

На його думку, розмір зовнішнього боргу є далеким від критичного. Міністер сказав, що борг є довготерміновим, сплату якого порівному поділено на річні періоди, оскільки велика частина боргу складається з кредитів Світового банку і Европейського банку реконструкції та розвитку.

За його словами, сплата зовнішнього боргу полегшилася після підписання минулого року з Росією домовлення. Росія заплатить біля 1.7 блн. дол. за 20 років базування Чорноморської фльоти в Севастополі.

Згідно з Урядом, на початку 1997 року зовнішній борг становив 8.84 блн. дол., включно з 3.2 блн. дол., які Україна заборгувала міжнародним фінансовим установам. Станом на 1-го травня минулого року Україна була винна Росії 3.07 блн. дол., переважно за доставу газу.

У першому кварталі цього року Україна продала облігації на суму 2.1 блн. гривень і відшкодувала біля 2.4 блн. гривень. Минулого року продано облігацій на суму біля 10 блн. гривень.

Продають акції українських підприємств

Київ (УНІАР). — Тут відбулося перше засідання конкурсної комісії для визначення умов проведення повторного некомерційного конкурсного продажу за гроші 40 відсотків акцій ВАТ "Лисичанськнафтооргсинтез".

Як повідомив директор департаменту конкурсних продажів Ігор Білоцерковський, 22-го квітня у газеті"Відомості Приватизації" опубліковано повідомлення про конкурс.

За його словами, ціни на нафту впали, що значною мірою погіршило ситуацію з інвестиціями у нафтопереробну галузь.

Згідно з правилами проведення конкурсів, пакети акцій підприємств можуть виставлятися на продаж двічі. А в деяких випадках їх доведеться виставляти і втретє.

Так, 17-го березня опубліковано інформаційне повідомлення ФДМУ щодо проведення повторно некомерційних конкурсів з продажу пакетів акцій 30,003 відсотка і 31,004 відсотки ВАТ "Херсоннафтопереробка". За сім днів до проведення конкурсу, згідно з порядком проведення конкурсів, заяви від жодного з претендентів не надійшли, у зв'язку з чим в ФДМУ готується наказ про підсумки проведення цих конкурсів і визнання їх такими, що не відбулися. За словами Ігоря Білоцерковського, ФДМУ змушений буде виставити їх на конкурс втретє.

М. Бродського звільнено з ув'язнення

Київ. — Підприємець Михайло Бродський, який став депутатом Верховної Ради, перебуваючи у в'язниці, вийшов на волю, повідомили засоби масової інформації.

Проголосувавши 29-го березня за нього, виборці автоматично надали йому депутатську недоторканість.

М. Бродського арештовано минулого місяця на одній з вулиць Києва. Правоохоронні органи звинуватили його в незаконній торгівлі власністю. Але М. Бродський назвав арешт політичним. Підприємець є одним з найбільших власників газети „Киевские Ведомости", яка вміщувала його статті з критикою Уряду.

Після звільнення М. Бродський подякував через свою газету тим, хто проголосував за нього і тим, хто підтримував його під час ув'язнення.

За його словами, у Верховній Раді він буде незалежним депутатом, яких разом нараховується 114.

Економічній освіті сприятиме Інтернет

Київ (УНІАР). — Магістерська програма з економічних наук Консорціюму Економічних Досліджень та освіти (КЕДО) провела дводену конференцію на тему "Інтернет для економічної освіти та досліджень".

За словами виконавчого директора програми КЕДО Кеннета Грея, конференція має на меті стимулювати використання Інтернету в економічній освіті та дослідженнях, а також сприяти спілкуванню й співробітництву економістів.

Під час конференції, яка відбулася в Національному Університеті "Києво-Могилянська Академія", фахівці з Інтернету продемонстрували корисність його ресурсів для дослідницької діяльности та показали, як застосувати ці ресурси в навчальній авдиторії.

У конференції взяли участь економісти-дослідники та викладачі економіки з різних регіонів України, а також з Казахстану, Молдови, Росії, Чехії, Великої Британії, ЗСА. Крім того, у праці конференції взяли участь представники Світового банку, Гарвардського інституту міжнародного розвитку, Інституту стратегічних досліджень, Національної агенції з питань розвитку та европейської інтеграції, Національного Банку, Міністерства Освіти, представництва ООН в Україні, Інституту світової економіки та міжнародних відносин.

УНА-УНСО НЕ ВІРИТЬ У НОВИЙ ПАРЛЯМЕНТ

Львів (УНІАР). — "Новообраний парлямент не зможе серйозно змінити ситуацію в Україні", — заявив під час зустрічі з львівськими журналістам и один з лідерів УНА-УНСО Андрій Шкіль. "Тим не менш, — додав він, — такі спроби все ж будуть". Одна з них — можливі переговори між керівництвом української та російської компартій про об'єднання та здійснення так званого білоруського варіянту.

Японія не відмовиться від Курильських островів

Токіо. — Під час недавньої візити президента Росії Бориса Єльцина до Японії прем'єр-міністер Рютаро Гашімото передав російському керівникові пакет нових пропозицій у справі підписання мирного договору між двома країнами.

На пресовій конференції в Токіо генеральний секретар японського кабінету міністрів Канедзо Мураока відмовився докладно поінформувати з приводу пропозицій японської сторони. „Ми дали росіянам досить часу і будемо спокійно чекати",— сказав він. Але щоб наблизити журналістів до зрозуміння проблеми, К. Мураока нагадав їм зміст виступу прем'єра Р. Гашімото під час пресової конференції 1-го січня цього року, зокрема це його висловлювання: „Без юрисдикції Японії над північними територіями мирного договору з Росією підписано не буде".

Практично всі токійські газети, без покликувань на конкретні джерела інформації, стверджують, що прем'єр Р. Гашімото на зустрічі з Б. Єльцином запропонував провести лінію кордону між Росією і Японією на північ від Південних Курил. Це означає, що мова йде про фактичне визнання японського суверенітету над тими островами територіями, які Совєтський Союз загарбав від Японії відразу після Другої світової війни.

Тим часом Сергєй Ястржембський, керівник адміністрації російського президента, після закінчення неформальної російсько-японської зустрічі на вихідних при прилетів до Южно-Сахалінська, „щоб заспокоїти" мешканців цієї російської області. Мовляв, договір буде підписано не раніше, як у 2000 році, а може й пізніше. Подруге, "російські дипломати при підготові цього документу будуть керуватися закладеним у конституції Російської Федерації принципом територіяльної цілісности Росії".

С. Ястржембський також відмовився коментувати пропозиції японської сторони.

Ірак знову погрожує

Ню Йорк. — У четвер, 23-го квітня, іракський президент Саддам Гуссейн, без будь-якого дипломатичного забарвлення, знову погрозив, що зупинить збройні перевірки, якщо Рада безпеки Організації Об'єднаних Націй наступного тижня не знесе економічного ембарго проти Іраку.

В офіційній заяві іракського кабінету міністрів сказав, що ЗСА „дорого заплатять", коли не візьмуть до уваги цього попередження. Ще минулого листопада Ірак погрожував зупинити всю співпрацю в ділянці інспекцій зброї в травні. Деякі офіційні чинники ООН уважають, що Ірак готовий виконати свою погрозу, якщо Рада безпеки ООН не виконає його вимог. Згадана заява була видана в Багдаді після спільного засідання кабінету міністрів з президентом С. Гуссейном, яке він сам особисто провадив, у той самий час заступник прем'єр-міністра Тарік Азіс у формальному листі до Ради безпеки ООН вимагає „негайного знесення санкцій без будь-яких передумов". Лист був переданий Гісаші Оваді, японському представникові до ООН, котрий цього місяця очолює Раду безпеки.

Дипломати побоюються, що з допомогою своїх приятелів Росії та Франції у Раді безпеки буде вестися кампанія, щоб припинити настирливі збройні перевірки в Іраку та заступити їх пасивним контролюванням. Билл Ричардсон, представник ЗСА в ООН, також сподіється всяких намагань, щоб послабити вимоги розброєння Іраку, встановлені Радою безпеки.

Речник Державного департаменту Джеймс Рубін підкреслив, що замість погрожувати, Ірак повинен хоч раз повністю виконати вимоги Ради безпеки ООН. Він також зазначив, що „ санкції залишаться так довго, як довго Ірак продовжуватиме нехтувати резолюції ООН. І це не є погляд ЗСА, але всіх країн-членів Ради безпеки".

Як відомо, хоча міжнародні інспектори перевірили 10 із біля 50 палаців Гуссейна, їм не вдалося знайти хемічної зброї, яку іракці спритно заховали.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ЗУСТРІЧ ПРИКОРДОННИКІВ УКРАЇНИ І БІЛОРУСІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ. — Тут 18-го квітня відбулися переговори між головою комітету у справах охорони державного кордону України Віктором Банних та головою державного комітету війсь Республіки Білорусь Олександром Павловським. Учасники переговорів погодилися, що українсько-білоруський кордон повинен служити інтересам обох країн, забезпечувати взаємо-вигідний товарообіг та взаємне відвідування їх громадян. За словами В. Банних, потрібно "створити такі умови, щоб кордон був цивільний, демократичний, щоб громадяни України, Білорусі могли перетинати безперешкодно наш спільний кордон".

Б.ТАРАСЮКОВІ НАДХОДЯТЬ ПРИВІТАННЯ

КИЇВ. — Німеччина надає особливого значення розвиткові відносин з Україною, сказано у вітальному листі федерального міністра Німеччини Клявса Кінкеля на адресу Бориса Тарасюка. Лист надійшов у зв'язку з призначенням Б. Тарасюка на пост міністра закордонних справ України. Німецький міністер висловив надію, що перші німецько-українські міжурядові консультації, заплановані на травень цього року, сприятимуть дальшому позитивному розвиткові двосторонніх відносин.

ПРЕЗИДЕНТ ЗУСТРІВСЯ З В. СУСЛОВИМ

КИЇВ. — Леонід Кучма провів зустріч з міністромекономіки України Віктором Сусловим, присвячену організації праці міністерства, розглядові економічної ситуації у державі. Йшлося також і про підготовку Урядом до розгляду в парляменті пакету законопроєктів, спрямованих на зниження податкового тиску, скорочення нарахувань на заробітну платню, захист інтересів інвестора, створення умов для повноцінного та вигідного для української економіки функціонування чужоземного капіталу. Президент України погодився з рішенням В. Суслова про перехід на постійну роботу до Верховної Ради.

ПРИЗНАЧЕНО ГОЛОВУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

КИЇВ. — Президент України підписав указ про нові звільнення та призначення державних керівни-ків. Підписано указ про звільнення Богдана Бойка з посту голови Тернопільської обласної державної адміністрації у зв'язку з обранням його народним депутатом. Головою Тернопільської обласної державної адміністрації Президент призначив Василя Вовка. Іншим указом голова держави звільнив Юрія Єханурова з посту голови Державного комітету України з питань розвитку підприємництва, у зв'язку з переходом його на постійну працю до парляменту.

СКАСОВАНО РІШЕННЯ ОКРУЖНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ

ДРОГОБИЧ. — Дрогобицький міський суд Львівської области задовольнив скаргу кандидата на депутата до Верховної Ради України Романа Матовича про скасування рішення окружної виборчої комісії виборчої округи ч.121 про обрання депутатом цієї округи Олександра Лавриновича. Трохи раніше і Центральна виборча комісія погодилася, що є всі підстави для сумнівів. Отож у присутності представників обох зацікавлених сторінрозпочалося перерахування голосів. Враховуючи те, що розрив між претендентами мінімальний — менше 2,000 голосів, — теоретично можлива зміна лідера. Та на 10 перевірених дільницях покищо особливих порушень не знайдено, але вже тепер очевидно, що представники позивача не змириться з поразкою, доки неперерахують усі 143, 263 голоси на 143 дільницях.

СУД РОЗГЛЯДАЄ СПРАВУ ПРО ПОРУШЕННЯ У 129 ОКРУЗІ

МИКОЛАЇВ.— Центральний районний суд Миколаєва розпочав розгляд справи про порушення закону в ході виборів у 129-ій виборчій окрузі. Там, заданими виборчої комісії, переміг представник Комуністичної Партії Володимир Матвеєв, за якого віддали голоси понад 24,000 виборців. Майже на 6,000 голосів менше віддано за члена НДП Сергія Супруна. Представники останнього стверджують, що на результати голосування вплинули численні порушення закону про вибори з боку групи підтримки В. Матвеєва. Зокрема, вони зігнорували вимоги виборчої комісії вносити в агітаційні листівки інформацію про місце друку і тираж. Суд заслухав понад 10 свідків. Розгляд справи триває.

У СВІТІ

У ГАЗЕТІ „НЮ ЙОРК ТАЙМС" з четверга, 23-го квітня, пресове агентство Ройтерс посилаючись на Міністерство Здоров'я України, повідомляє, що українці від 1986 року — катастрофи на Чорнобильській АЕС, майже почвірно страждають від пов'язаних з радіяцією хвороб. Згадане міністерство зазначує, що найбільше терплять діти, бо хворіють у п'ять разів більше недугами від радіяції, як перед чорнобильською катастрофою. „Чорнобиль буде нас вічно переслідувати, а наші діти дальше будуть забруднювані радіяцією", — заявив Андрій Сердюк, міністер здоров'я України на пресовій конференції в Києві. Смертність у 1997 році серед тих, які залишилися у заражених радіяцією зонах є на 18.27 відсотка вищою від смертности в цілій країні. Радіяція також збільшила охоплення хвороб пов'язаних з віддиховою, нервовою та травною системами, а рак щитовидної залози серед дітей збільшився в десять разів від 1986 року. Аналітики уважають, що коли західні держави не допоможуть Україні обіцяними позичками закінчити будову двох нових атомових станцій щоб могти закрити Чорнобиль, то це може закінчитися новим нещастям і не тільки для України.

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМИ засобів масової інформації, черговий раз у Меморіяльній лікарні Нешвіллу в Теннесі у критичному стані від понеділка, 20-го квітня, перебував Джеймс Ерл Рей, визнаний судом вбивця проповідника і мурінського активіста д-ра Мартина Лютера Кінга мол. Дж. Е. Рей, котрому було 70 років, терпів від цирози печінки — хронічної недуги, що характеризується ствердінням, збільшенням і сильним занепадом функцій печінки. У середу, 22-го квітня, Дж. Е. Рей помер. За вбивство д-ра М. Л. Кінга у 1968 році, до якого він на початку признався, але тоді ж відразу від цього відмовився, був засуджений на 99-річне ув'язнення. Від довшого часу Дж. Е. Рей домагався нової розправи, щоб доказати свою невинність, але йому в цьому постійно відмовляли. Цього року в 30-річницю смерти д-ра М. Л. Кінга його вдова і діти звернулися з проханням до Джанет Ріно, генерального прокурора країни, розглянути цю справу, бо вони також отримали додаткові докази про можливість, що Дж. Е. Рей не був вбивцею їхнього мужа і батька.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

UNA & Svoboda tel.: (973) 292-9800; Svoboda Fax: (973) 644-9510; UNA Fax: (973) 292-0900

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Чорнобиль: час діяти

Минуло 12 років від того вікопомного трагічністю своєю квітневого дня, коли покликаний служити людині атом вирвався з реактора Чорнобильської АЕС, змусивши заціпеніти від жаху не тільки Україну, тодішній Совєтський Союз, а й цілий світ. Рано чи пізно людство повинно було бути покаране за його гіпертрофовану самовпевненість, зарозумілість, вседозволення, які воно в останні десятиліття особливо виявляє у своїх стосунках з природою. Місцем попередження для людства стала підсовєтська Україна. Ота безталанна Україна, що взагалі в історії була полігоном, на якому впродовж віків випробовувалися і далі випробовуються найновіші форми плянетарного зла.

Коли вночі 26-го квітня 1986 року в четвертому реакторі Чорнобильської атомової станції почалася пожежа, ніхто ще, мабуть, не усвідомлював, чим це має закінчитися. Як не жахливо про це сьогодні говорити, насамперед не знали про це ті, на чиїй многостраждальній землі совєтська влада, керована КПСС–КПУ, розмістила нуклеарного монстра, що замість служити людині мав принести їй смерть і страждання.

Як згодом писав президент–академік України Георгій Дзісь, необізнаність українських вчених в атомній енерґетиці пояснювалася тим, що Чорнобильська АЕС, як і інші подібні об'єкти, підпорядковувалася безпосередньо Міністерству енерґетики і Міністерству середнього машинобудування СССР. Про цю необізнаність і недооцінку наслідків трагедії свідчить і той факт, що коли вже горів реактор, у містечку Прип'ять, де жили працівники і будівельники ЧАЕС і над яким вже пройшла перша радіяційна хмара, у вільний від праці день проводили футбольну зустріч, люди спокійно відпочивали на відкритому повітрі. Не було відкликано й демонстрацію 1-го травня, а також старту "вельогонки миру", яка того року починалася в Києві. Сьогодні всі знають, що все робилося з боку центральної совєтської влади, щоб якось применшити, приховати дійсний стан речей, обсяги і загрозу від трагедії, яку офіційні чинники звичайно називають аварією. Це, очевидно, не було випадковим, поскільки приховування правди — від "свого" народу, насамперед — було однією з найперших складових комтоталітаризму.

Вже давно розумні люди прийшли до висновку, що наслідки вибуху на ЧАЕС усунути неможливо. Можна, звичайно, розібрати реактор, до певної міри очистити заражені місцевості. Але ніколи вже нам не ліквідувати, не забрати з людської пам'яті моральну шкоду і, щонайстрашніше — шкоду здоров'ю людей (особливо дітей). Якщо ланцюгова нуклеарна реакція зруйнувала реактор ЧАЕС, то тепер і далі (і це триватиме невідомо доки) хвороби руйнують життя, в тому числі й життя ще ненароджених дітей. Статистичні дані про смертність на ґрунті чорнобильської катастрофи невпинно зростають...

Хоч висунуто зовсім правдоподібну гіпотезу московського геофізика Е. Барковського про сейсмотектонічну причину трагедії в Чорнобилі, все ж вона сталася не випадково. Попри очевидні недотягнення при будові реактора, про які прекрасно знала верхівка КПСС, навіть і в такому випадку не можна приховати величезного злочину комуністичного керівництва, яке віддало наказ на спорудження не тільки ЧАЕС, а й решти атомових електростанцій в сейсмічно небезпечних і густонаселених місцевостях. Інакше як вбивством тисяч і тисяч ні в чому невинних людей подібного рішення не назвеш. І за цей страшний злочин до сьогодні фактично ніхто з колишніх верховод КПСС–КПУ не відповів перед судом справедливости.

Сьогодні споруджений над четвертим енерґобльоком ЧАЕС укриттєвий комплекс "саркофаг" виконує свою функцію захисту навколишнього середовища від радіоактивних викидів. Покищо. Бо ніхто не може з певністю сказати, як довго це укриття витримає. І тому вже тепер вкрай потрібно будувати укриття, яке ґарантувало би безпеку не тільки Україні, а й цілій північній півкулі світу, від ґльобальної "чорнобильської" катастрофи. Для цього потрібно тільки 1 блн. дол., яких сама Україна сьогодні не в силі забезпечити. Обдерши Україну до нитки та залишивши їй у спадок хіба що чорнобильське лихо, "старший брат" відійшов у тінь і спокійно спостерігає, чим усе закінчиться. Наче не усвідомлюючи загрози, що Дамоклевим мечем висить над світом, спостерігають, затиснувши гроші в жменю, й інші країни. А час не йде, а летить, з кожною хвилиною обіцяючи все менше і менше шансів...

Петро Грицак

80-ЛІТТЯ ГЕТЬМАНСЬКОГО ПЕРЕВОРОТУ

Коли військо Української Народньої Республіки зайняло Київ 1-го березня 1918 року, ззаду поволі підходили, ніби офіційно (на підставі окремого військового домовлення) союзники, а фактично окупаційні війська Німеччини й Австро-Угорщини, числом до 500,000 вояків. Тільки мала залога залишилася тоді в Києві — 3,000 січових стрільців, бо решта українського війська ще зводила бої із відступаючими большевицькими бандами.

Труднощі і невдоволення

Тут для української влади виринули труднощі, бо треба було на швидку руку розбудовувати адміністрацію, щоб виконати економічні умови Берестейського договору. Тим часом німці й австрійці ставали нетерплячими, бо не були певні, чи дістануть на час збіжжя для свого вже голодуючого населення.

Український парлямент, Центральна Рада, опанована прихильниками утопійного соціялізму, соціял-революціонерами, рішила продовжувати свою політику радикальних соціяльних реформ. Як це описав іронічно сам провідний соціял-демократ, Володимир Винниченко, Центральна Рада намагалася трактувати нових „союзників" із поблажливістю, як „слуг українського народу". Зате великі землевласники, головно поляки й москалі, відразу постаралися використати існуючу ситуацію на свою користь, організуючи т. зв. „каральні відділи" з метою відібрання від селян поміщицьких земель та рамененту. Це викликало селянські заворушення й невдоволення владою УНР та окупаційними військами. До того ж, Україна була переповнена еміґрантами із большевицької Росії. Вони масово, без перешкоди приїжджали в Україну і зараз же намагалися заводити свої порядки, спрямовані на реставрацію колишньої царської влади. Це дуже мальовничо описує письменник Михаїл Булґаков у повісті „Біла Ґвардія". Той пашквіль входить до так званої „великої російської літератури" та напевне пошкодив доброму імені українців у світі, представляючи їх як примітивних простаків.

Німецька військова влада чула підшепти тих білоґвардійців, однак не хотіла прийти до прямої окупації, бо не бажала відверто зломити Берестейський договір. Замість того, німці радили Михайлові Грушевському, голові Центральної Ради: мовляв, не журіться, професоре, все в порядку, спіть спокійно.

Ще 23-го квітня укладено торговельний договір між Німеччиною й Україною. Але вже через два дні, 25-го квітня, шеф штабу німецької окупаційної армії ген. В. Ґренер мав довірочну розмову із ген. П. Скоропадським, запевняючи його, що німці не мають застережень проти його вибору гетьманом України. Так згодом приходить до роззброєння корпусу синьожупанників (єдиної більшої військової частини в Києві), 28-го квітня, день перед переворотом, та до інциденту, коли якийсь малий німецький відділ, під проводом тільки поручника, перериває ароґантно засідання Центральної Ради, щоб заарештувати двох міністрів УНР. Цікаво, як це могло статися, коли січові стрільці мали за завдання охороняти будинок, де засідала Центральна Рада?

Гетьманський переворот

На другий день, 29-го квітня, озброєний скорострільний курінь січових стрільців, під командою пізнішого героя Мотовилівки, Ф. Черника, переходить попри Софійську площу на вправи. Вони бачать на площі якесь більше уґруповання людей, „із хоругвами та попами", яке видається, через існуючі поголоски, крайньо підозрілим. А це якраз „вибирали" гетьмана. Сам Черник тоді не здецидувався на інтервенцію, хоч міг це легко зробити, силою зброї розігнавши тих всіх людей.

Отак відбувся переворот, інспірований хитро-мудро (так вони думали) німцями, але без їх безпосередньої участи, руками поміщиків і русофільських елементів.

Мама автора, Людмила, за фахом учителька, проживала тоді в Києві як евакуована із прифронтової зони. Того дня припадково переходила попри Софійську площу і побачила там якусь незвичайну, не дуже велику групу людей. Опісля довідалася, що це вибирали гетьмана. Як багато інших свідомих українців, вважала ту подію, а спеціяльно спосіб її переведення у стилі якоїсь „публічної таємниці", небажаною для України, хоч не була жодних „лівих" поглядів (походила із прошарку середніх землевласників).

Сьогодні знаємо, що ген. Скоропадський, діставшися до влади, зробив для України багато корисних справ. Але те, що був змушений опиратися на неукраїнські елементи в Україні та що не міг зорганізувати власної збройної сили, через активний спротив німців, довело вкінці до трагічної політичної ситуації. У листопаді 1918 року, як німці заключили перемир'я з альянтами, не було в гетьмана під рукою жодної більшої української зорганізованої збройної сили, щоб утримати самостійність України перед московською навалою.

Насувається тут охота порівняти цю ситуацію з долею Фінляндії. Колишній царський генерал, К. Ґ. Маннергайм, у тому самому часі, при активній німецькій допомозі (12,000 вояків) звільнив Фінляндію від большевиків. Як німців не стало, ними зорганізована фінська армія ту незалежність успішно оборонила, під його проводом. Тут переконання про правильність і доконечність своєї справи, ясна мета за всяку ціну оборонити свободу перед некультурним ворогом були інструментальними в децизіях Маннергайма.

Хоч ген. Скоропадський мав подібне військове виховання й досвід, але через добродушний (чи навіть, як казали, досить м'який) характер, він часто вагався з приводу того, що було краще зробити в даний момент для України. Мимо певного українського патріотизму, допустився кардинальної помилки, резиґнуючи із самостійности на користь федерації із тоді ще навіть неіснуючою „новою Росією", зовсім не беручи під увагу тоді пануючої серед українців опінії про неприпустимість того рішення. Зате послухав поради свого інфантильного оточення, прихильників „єдиної неділимої", що хотіли повернути історію назад.

Чому це сталося?

Сьогодні знаємо, що переворот був переведений німцями через різку зміну державної політики якраз супроти українців. Наприклад, коли німці вишколювали синьожупанників для служби (як вони плянували) в Україні, то роззброїли їх відразу після їхнього прибуття в Україну, день перед переворотом. Було це, мабуть, повязане із тодішніми успішними операціями на західньому фронті, московськими та польськими протиукраїнськими інтриґами та певними неґативними обсерваціями тодішнього українського політичного життя. То було надмірне захоплення радикальними реформами в Центральній Раді, а водночас дуже малий практичний досвід українських політиків і адміністраторів, та брак національної свідомости серед широких кіл населення — як наслідок 250-літньої царської неволі.

В кожному разі, цинічне зломання німецьким урядом міжнародних зобов'язань супроти України не свідчить добре про ніби завжди існуючу німецьку солідність і висококультурність у державних справах великої ваги. З ретроспекту бачимо, що вчинили вони не багато краще, як ті новоспечені українські політики, яких вони думали перехитрити й використати в найбільше примітивний спосіб. Бо вийшли на тому інтересі дослівно як „Заболоцький на милі". В теперішній ситуації маємо також надію, що жодний український політик не схоче піти слідами гетьмана Скоропадського, для якої б це не було „вартісної" цілі. Але переворот у стилі корінних змін у способі функціонування білоруського уряду за Лукашенка, зміна конституції, державного прапора, узаконення російської мови як державної, союзний договір із Російською Федерацією мали б звернути на себе увагу деяких партій в Україні. Комуністична партія України мала всі вище вичислені цілі у своїй передвиборчій аґітації. Не виключене, що тепер, по виборах, вона може спробувати їх осягнути при помочі якоїсь радикальної „білорусизації", можливо, при „братній допомозі" із Російської Федерації. В кожному разі, „Ню Йорк Таймс" констатує 14-го квітня сьогоднішний стан України як „небезпечний занепад". Також передбачає, що коли теперішні політично-економічні процеси не поліпшаться, різко буде зменшено американську допомогу.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про те, чого ми дочекалися

Цього року я згори розголосила усім, що буду Великдень „іґнорувати", тим більше, що тим разом свята припадали у відступі одного тижня та ще й переділені жидівською „пасхою".

Але що іншого є говорити голосно, а зовсім інакше думати та відчувати.

Якось у Великодню Суботу, розшукуючи між давньою перепискою важливих, як звичайно, нотаток, які десь „загубилися", (чи ви завважили, дорогі читачі старшого віку, як часто вам приходиться щось шукати і не можете пригадати собі, де ви це встромили?), а які потребувала таки того самого дня, я попала на карточку з великодніми побажаннями із тих років, коли ще всі писали великодні карточки, а не обмежувалися до побажань на сторінках „Свободи". Карточка була з України і я читала її з особливим сантиментом, бож була писана у перший рік незалежности. „Хай до Тебе долине відгомін дзвонів наших галицьких церков, бо мають вони ті дзвони резонувати у наших серцях. Нехай серця наші в цей день будуть битися в унісон. Нехай цей празник буде кращий і нехай все сплине зі зимовими холодами, а весняне сонечко і великодні урочистості зігріють все Твоє єство! Христос Воскрес! Воістину Воскрес!"

Довго сиділа я мовчки з цією карточкою в руках, а думки бігали немов під впливом вітру, що пригнався від сторони моря.

І тоді прийшло несподіване рішення. Я таки їду до плащаниці і то до Ню Йорку, бо моя „рідна церковця" святкує „по новому". Поликаючи капосні сльози, а з ними і сум самоти, я сіла за керівницю, а дорога на 7-му вулицю здавалася така коротка в порівнянні з простором, що його мушу подолати кожного разу, їдучи до редакції.

Від сторони церкви св. Юра ішли побожні люди із кошичками в руках. А кожний закритий вишиваною скатертю, такий святочний. Заходжу до церкви і очам своїм не вір'ю. Скільки то вже років відвідувала я там Божий гріб і завжди була ця сама картина. Виструнчені біля гробу пластуни і сумівці в одностроях і горстка вірних, що на колінах зближалися до святого місця. А тут довга черга аж до притвору і майже все у тій черзі молоде, мені чуже, але видимо із „четвертої хвилі". Молоді подружжя із немовлятами на руках, тільки десь-не-десь старше обличчя, темний одяг у мужчин, із повним браком місцевої „моди", і глибока молитва та несмілі шепоти. Якесь тепло залляло серце, хоча серед цих нових краян не було мені відоме ані одне обличчя.

І з тим почуттям я їхала домів та рішила, що таки загляну у Великодню Неділю до місцевої, раніше „моєї", церковці св. Родини, де молодий парох з України заповів великодню відправу за „старим календарем". Недільний ранок був темний і дощевий, але яке було моє здивування, коли я ледве протиснулася до вщерть виповненої церковці через святочно вдягнених молодих людей, у великій більшості мужчин, а біля тетраподу, аж густо було від кошиків з великодніми дарами.

Перед моїми очами стояли як живі „інші" великодні відправи, в тій же церковці, коли двадцять-тридцять осіб, завжди тих самих, сиділи в порожніх лавках, а коли заспівала ця горстка „Христос Воскрес", то було більше сумно, як весело. Із давніх бувальців тим разом не було нікого, за виїмком двоє-троє знайомих, а між ними в першій лавці, „як колись", так добре відома мені постать нашого добровільного дяка, який приїхав сюди куди пізніше як ми, іміґранти після Другої світової війни. І тим разом він „дякував" при помочі цілого хору голосів, а його спів звучав якось особливо радісно. Протискаючись щоб задзвонити з притвору у дзвін, він побачив мене і з видимим задоволенням голосно сказав: „Бачите, пані, чогости си дочекали!". Я з усміхом притакнула. Це була моя справжня несподівана великодня радість, яку можна було пережити, спостерігаючи у церквах таку картину.

„Четверта хвиля" може ще не бере участи у нашому громадському, так питоменному для нас житті, але в їхніх серцях напевно є Бог і грають великодні дзвони України. Вони з непідробленою вірою ідуть до церкви, не лише під церкву, щоб разом в унісомн заспівати „Христос Воскрес". А ми радіймо, що вони з нами, та відповідаймо: „Воістину Воскрес"!

О-КА

Оксана Булах

Чорнобильська дійсність

Весна 1986 року видалась напрочуд гарною. Ще з самого початку березня відцвіли проліски та первоцвіти. Відшуміли бурхливо потоки й ріки з розталими сніговими водами. А вже з квітня запанувала незвична для цієї пори року й місцевості, майже літня, теплінь. По всій Україні закипіло життя. Не відкладали українці праці в садах та городах.

Наближався Великдень — і кожен готувався зустріти велике свято в добре упорядкованій оселі. По особливому розцвітали села й міста.

А столиця України, древній і вічно молодий Київ, зацвіла каштанами. Красень Дніпро запрацював на повну силу двигунами кораблів і барж, несучи хвилі свої в далекі мандри аж до Чорного моря.

Україна зустріла весну. Але якась насторожливість ніби струною бриніла, здавалося, в повітрі. Вчувалося щось зловісне, і ніхто не міг сказати, що саме. Молодші запитували у старших — може, вони з життєвого досвіду знають, чи не віщує якогось лиха така стрімка теплінь. Поважні довгожителі лише хитали головами. Про які народні прикмети можна говорити в теперішній час, коли все на світі попереплутували оті супутники, ракети й атом?

Хоч і мирні, та понаробляли дір в озоновім прошарку земної атмосфери, — по-простому пояснювали один одному. Вчили на Бога надіятися, бо все з волі Всевишнього діється.

Отак мирно трудилось українство на своїй землі того дня, 26-го квітня 1986 року.

Більшість людей не знали ще довго про страшне лихо, яке чи зненацька, чи може й ні, спіткало всіх. Преса, радіо, телебачення, будучи під цензурою правлячої тоді комуністичної влади, не спішили повідомити правдиво, що скоїлось. Лише скромненька вістка в „Теленовинах" та „Вістках", що на одному з енерґобльоків Чорнобильської атомної електростанції трапилась аварія, в Москві створено державну комісію, члени якої прибули до Києва.

А між людьми розходились чутки, що біда велика. Почалась поспішна евакуація населення з найближчих до Чорнобиля сіл. Ввесь автотранспорт використано для вивезення людей. Молодих чоловіків викликають у військкомати. Навкруги одні розмови про те, що сталось на атомці. А очі й обличчя якісь сонливі з самого ранку, і в переповнених вагонах приміських поїздів, в метро, трамваях і тролейбусах люди якось моторошно-тихо дрімали. Як уже відомо, радіяційне випромінювання спершу й виявляється у пригніченні людської психіки.

Зранку 28-го квітня почав накрапати дощ. Йдучи до місця праці, я звернула увагу на таксівку, що зупинилася неподалік. Водій, привідчинивши віконце авта, голосно звернувся до мене, щоб почули й інші пішоходи, з пересторогою: радив не ходити без хустини, бо нікому не відомо, що випадає тепер з дощем, і є риск залишитись без волосся — це все в кращому випадку. Наші люди дуже доброзичливі, в переважній більшости, якось не зразу збагнула я порядність водія тієї таксівки.

Робочий день розпочався незвично. Вже про страшну катастрофу в Чорнобилі заговорили всюди. Частіше стали звучати повідомлення радіо про стан на АЕС та дозиметричні дані, хоч не зовсім відверті й не до кінця правдиві.

Тодішнє керівництво республікою, Щербицький і Ляшко, а також, для арґументу професіонального, міністер охорони здоров'я, виступили із зверненням до народу, — заспокоювали його. Мовляв, шкідливого нема нічого, і здоров'ю трохи завищений радіяційний рівень не зашкодить. Звісно, для великих начальників це пошкодить не дуже. Адже свої родини правнича еліта поспішно вивезла з Києва літаками в безпечні місця. Знали, що радіяція водою не змивається. Усі вулиці ретельно обливались, на тротуарах текли пінисті потоки брудної води, а повітря пахло якось дивно, переповнене небезпечною вологою, змішаною з похощами розквітлого бузку, конвалій, жасмину й півоній.

В такій небезпечній для людей атмосфері влада „відсвяткувала" так звані „травневі" свята. Відбулася парада, хоч настрій у людей був далеко не святковий. Відбувся конкурс дитячих малюнків на асфальті! І це в цей день, коли небезпечно було навіть дихати повітрям, коли люди закривали кватирки, щоб хоч на якусь мікронну частку вберегтись від радіяційної пилюки, що розносилася вітрами.

Той 1986 рік ввійшов в історію людства, як рік найбільшої техногенної атомної аварії в ХХ столітті. Чому це все сталось саме в Україні? Чому спорудили цю атомну станцію поблизу густонаселених міст, серед таких рік, як Десна й Дніпро, що живлять своїми водами майже весь південь і південний захід республіки?

Чому не знайшлось винуватців і чому маштаби страшної трагедії тодішня влада зі всіх своїх сил намагалась приховати? Може, це був зумисний злочин проти генотипу нашої нації? Наслідком катастрофи перетворено в моторошні, загороджені колючим дротом пустелі десятки міст, серед них Прип'ять, Чорнобиль, Полісся, Народичі. Також тисячі сіл, селищ, хуторів. Багато виселених із зони поверталися протягом перших років, підкошені психологічно, втративши свої хати та все надбане нелегкою працею. А потім вже почали помирати від тяжких хворіб і молодші, діти.

Серед жителів України розпочато новий відлік часу. Як хто пригадує якусь подію, то додає: „Це було ще до Чорнобильської аварії". Або ж скаже: „Це трапилось після Чорнобиля"...

(Закінчення на стор. 3)

Чорнобильська...

(Закінчення зі стор. 2)

В перші тижні після вибуху на ЧАЕС ми поїхали у невеличке село Луб'янка, поблизу Києва, відвідати бабцю Олюсю, прабабуню мого сина, котра, зігнена тягарем прожитого, завжди когось виглядала із-за повітки. Завжди щось полола, садила, копала, а нам після галасливо міського життя праця в саду здавалася райським відпочинком.

Цього разу зустріла нас старенька в сльозах: „Скажіть мені, діти, що ж це сталося? Люди гомонять — лихо велике, що ніхто не вбиває нікого, й крови не видно, але всі помирати будуть незабаром в муках. Богом молю вас, залишіть мене тут, нажилась досить, рятуйтеся самі та діточок рятуйте".

На щастя, знаходились сумлінні люди, котрі намагалися дати правильну інформацію, донести до населення правду. Академік Грозинський в майже підпільній обстановці читав свої лекції про вплив радіяційних випромінювань та методи першого захисту в умовах життя на забрудненних територіях. Все більше організувались дослідні катедри і лябораторії. Спеціялісти катедри радіобіології на чолі з професором Гудковим, в Українській Сільсько-Господарській Академії, котра розташована в заповіднім куточку мальовничого Голосіївського лісу Києва, самовіддано поринули в експериментальну науково-дослідну роботу, часто виїздили в Чорнобильську зону. Закладали на забруднених територіях, зовсім поруч з реактором, невеличкі дослідні ділянки з різними культурами, рискуючи здоров'ям. Україна, не дивлячись на горе, продовжувала жити і працювати. Хоч уже в літні місяці жителів Києва й прилеглих до нього міст і сіл охопила справжня паніка. Хто як міг, старався вивезти дітей подалі від впливу атомного випромінювання. Коло пунктів продажу квитків на автобуси й поїзди утворювалися кількакілометрові черги людей.

Здавна в нашому народі відома приказка, що час — найкращий лікар. У випадку атомних трагедій та прикмета не зовсім справджується. Не знаю, як буде пізніше, але від дня вибуху на Чорнобильській Атомній Електростанції наслідків її не змиває час і не направляє шкоди. Стає все більш хворіб, зокрема у новонароджених, а також серед дітей. Їх привозять, по можливості, з України до Америки, з надією на лік, меценати української діяспори Канади й ЗСА. Серед тих добродіїв є визначні лікарі й підприємці українського походження, котрим ніколи не була байдужа доля землі предків.

Коли подивитися на хворих дітей з України, на їхні оченята, серце обливається кров'ю. Очі тих дітей віддзеркалюють біль і величезне бажання вижити.

Ці невинні жертви чорнобильської катастрофи повинні стати найважливішою пересторогою для всього людства, для урядів світу, для вчених — щоб ніколи не повторилася така трагедія.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

Мистецька виставка 101-го Відділу СУА в Чикаґо

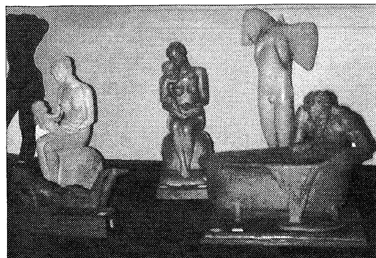
У п'ятницю, 27-го лютого ц. р., 101-ий Відділ СУА в Чикаго відкрив свою триденну виставку мистецтва в приміщенні Культурного Осередку при парафії свв. Володимира і Ольги. Голова відділу Оленка Матвіїшин відкрила виставку і привітала теплим словом мистців та гостей.

Виставка складалася з різних жанрів. Тут були картини знаного Едварда Козака, маляра Катерини Кричевської-Росандич, Юрія Савченка, Марії Багнюк, Аркадія Миронюка. Також знаходилися там емалі К. Русич-Шонка, скульптури Анатолія Куща і писанки нашої членкині, писанкарки Віри Самиці.

Покійний Едвард Козак був загально знаний і улюблений в українських кругах. Його картини і гумористичні вірші служили як невтомний коментар суспільного і політичного життя української діяспори. Картини Козака зразу кидаються в око своїм стилем, динамікою та кольором.

Віра Самиця — мисткиня-писанкарка.

Скульптури Анатолія Куща.

Катерина Кричевська-Росандич народилася в Києві, і є донькою знаного маляра Миколи Кричевського. Її твори лагідні, тематика різноманітна. У цієї мисткині відчуваємо любов до природи.

Юрій Савченко, член Спілки Художників України; він виставлявся в народних і міжнародних виставках. Юрій змальовує міста та села в Україні, з різними насвітленнями.

Мисткиня Марія Багнюк показала твори з побуту українського села, в акварелі портрет Шевченка та картини зі Львова.

Емалі Русича-Шонка не металі мають вийняткову чіткість кольору і виразу. Він часто черпає тематику з народного мистецтва і фолкльору.

Анатолій Кущ широко знаний за свої монументальні скульптури, які віддзеркалюють його особливе зацікавлення в історичних постатях та подіях. Кущ одержав багато нагород за свою працю, між ними звання „Заслужений художник України".

Віра Самиця народилася в Україні та переїхала з родиною у Чикаго, де закінчила університет. Віра навчилася писати писанки від своєї матері Юстини Нагорняк та швидко виробила свій стиль. Віра поширює мистецтво писанок — улаштовує виставки та покази виконання писанок у школах, університетах, музеях та бібліотеках. Про Віру появлялися статті в українській та американській пресі та на різних телевізійних програмах. Вона була нагороджена відзначенням від штату Іллиной за те, що поширює та вчить мистецтво. Наша довголітня членкиня 101-го Відділу показала на виставці чудові нові взори на писанках.

Виставка перейшла успішно, і задоволені відвідувачі ішли домів з насолодою в душі та закупленими скарбами.

Христина Таран

Ансамбль ім. Вірського вже тут!

Танцюристи ансамблю ім. Вірського на летовищі в Ню Йорку.

В неділю, 19-го квітня ц. р., о 7-ій год. вечора на летовищі ім. Кеннеді в Ню Йорку увагу присутніх привернула група гарних дівчат і юнаків, що зійшли з літака „Авіялінії України". Це — артисти Національного Ансамблю Танцю України ім. Вірського прилетіли до ЗСА і вже 24-го квітня розпочали виступи в Америці та Канаді.

Зустрічали знаменитий колектив — продюсер, канадський підприємець Дон Бейкер який є організатором і душею проєкту, з своїми помічниками, Мирослав Шмігель, голова Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Ню Йорку і голова Дирекції Кредитової Спілки „Самопоміч" в товаристві дівчат в народних строях, які піднесли китиці квітів прибулим. В імені громадськости Ню Йорку М. Шмігель побажав знаменитим танцюристам успіхів в Америці та Канаді, численних брав та ще більшої слави для українського мистецтва.

Організатори запланували цікаві екскурсії зустрічі: у Вашінгтоні зустріч плянується з ініціятиви амбасади України в ЗСА та особисто д-ра Юрія Щербака. В Чикаго зустріч запланована на 15-го травня. В ній візьмуть участь представники громадських організацій і генеральний консул Віктор Кирик.

Надійшли перші вістки про продаж квитків. На 22-го квітня в Міссіссага та Монтреалі всі квитки продано! Іде мова про додаткові концерти.

Катерина Немира

Баль „Червоної калини"

Баль „Червоної калини" відбувся 21-го лютого 1998 року в готелі Шератон Медовлендс в Іст Ратерфорд, Ню Дж. На ньому представлено українській громаді 10 дебютантох. Присутніх на залі було біля 900 осіб, в тому 2/3 молоді, що з'їхалася на цю святочну імпрезу не тільки із східнього побережжя, але також західнього. Гостей балю привітав д-р Ярослав Ставничий, член пластового куреня „Червона Калина", що від довгих років є господарем балів. Він представив достойних гостей з української дипломатичної служби та їхніх дружин із амбасадором д-р Юрієм Щербаком і дружиною міністра закордонних справ України Діною Удовенко у проводі. Як інформують, в черговому році баль відбудеться 13-го лютого у цьому самому приміщенні.

Відійшла О. Мак

Щедрий Вечір — згідно з давніми нашими традиціями — це час прощання душ покійних рідних, які приходили в хату святкувати Різдво разом зі своїми нащадками. І склалося саме так, що якраз на Щедрий Вечір цього, 1998 року відійшла навіки від української громади Торонто визначна письменниця, член Літературних Об'єднань „Слово" та „Козуб", член Спілки Письменників України, член і колишня голова Українських Працівників Літератури для Дітей і Молоді, Ольга Мак.

Відійшла ще одна з плеяди українських письменників, які покинули Батьківщину, щоб ціною ціложиттєвого вигнання могти голосити світові про нашу правду й нашу кривду. Туди належали і Докія Гуменна, і Улас Самчук, і Олена Звичайна, і Людмила Коваленко, Іван Багряний, Василь Барка та багато інших. Майбутні історики нашої літератури, мабуть, їх саме так згадуватимуть: в одній групі, під назвою ізгоїв-правдоносців.

Ольга Мак — уродженка Кам'янця Подільського, випускниця Ніжинського Педагогічного Інституту, дочка померлого в час Голоду Ніла Петрова, дружина переслідуваного в час єжовщини і вбитого перед самим початком Другої світової війни літературознавця Вадима Дорошенка — своєю біографією та науковим досвідом була вповні підготована і мала повне право говорити про недолю свою і свого краю. Більше того, вона говорила сміливо й правдиво не лише про всі кривди, які довелося перестраждати нашому народові від „старшого брата", але й про те, яка цупка й неподатлива українська людина, як неможливо її зламати навіть найважчим переслідуванням. Її широкі прозові полотна: „З часів єжовщини", „Куди йшла стежка", „Проти переконань", „Чудасій" — це саме й правдива та об'єктивна розповідь, яка в різні способи подає цю саму вістку, цю саму правду. Окремо варто тут вирізнити повість „Каміння під косою", чи не найкращий твір покійної авторки, а зовсім певно один з найкращих творів у нашій літературі про Великий Голод 33-го року. Ця ж книжка вийшла недавно другим накладом в Україні, у Києві, щоб просвічувати нові покоління про правду, яку так довго замовчувано.

Скитання по далекій, незнаній та екзотичній Бразилії дало змогу Ользі Мак пізнати обставини життя цієї країни та принесло нашій літературі для молоді (а вона так дуже потребує таких творів) тритомного „Бога вогню", його герой — український хлопчина-скитальця, та „Жайру" — паралелю до наших визвольних змагань у боротьбі бразилійських тубильців проти білих наїзників.

Це — найбільші твори, а треба додати ще цілий ряд коротких оповідань, сценок, статтей, есеїв. І ще — казки — легенди для дітей, головно з доби нашого княжого минулого, щоб сполучити духово наші нові покоління з нашими державними традиціями, які так настирливо стараються відібрати в нас вороги. „Як Олег здобув Царгород", „Аскольд, Дир та київські князівни", „Киянка-красуня подолянка" — це деякі з цих казок-легенд, основаних на спадщині, яка належить нашим дітям. До речі, дві останні ось-ось появляться окремою книжечкою у виданні Українських Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Авторка живо цікавилася цим виданням, але вже ж його не побачить...

Остання праця Ольги Мак, писана вже в час важкої недуги, завмираючими руками, це була ширша розвідка „Катедра українських студій чи катедра малоросійства?", що її друкувала наша діяспорна преса, а відома вона теж і в українських вищих навчальних закладах України. У цій праці Ольга Мак безкомпромісово, як це було її звичаєм, обороняє соборний український харківський правопис проти примусово накиненого сильно змосковщеного київського, яким, на жаль, починає користуватися чимсь і наша діяспора... Недавня київська конференція україністів, присвячена саме мові та правописові, підкреслює актуальність питання, яке було останньою великою громадською турботою великої патріотки.

Довге та наповнене творчою працею життя не хотіло легко підкоритися законам природи. Важка недуга, при повній свідомості та світлості розуму, довгими роками поборювала її. І не могла побороти. Чашу невимовних терпінь допомагала їй пити, у тихому геройстві, улюблена дочка Мирослава.

Хоронили Ольгу Мак, знов же значимо, у День Незалежности, 22-го січня, на кладовищі оселі „Київ" в Оквілі біля Торонто. Спочила поміж найкращими синами свого народу, хоч і в чужій землі. Тільки маленька грудка рідного чорнозему залишилася в її закостенілих руках, як вічний символ.

Та справою всього нашого громадянства залишається подбати, щоб не зійшла з Ольгою Мак у чужу землю і її спадщина — правдиве свідчення про нашу добу, на вічну згадку й осторогу майбутнім поколінням. Їм же заповідала вона, гостюючи кілька років тому в Україні: „Стережіться духового голодомору, бо він страшніший від фізичного: фізичний вбиває людей, а духовий вбиває нації". Так, стережімося...

Леся Храплива-Щур

Відбулися Загальні збори УСО „Тризуб” у Філядельфії

Філядельфія (М. Б-й). — Тут в неділю, 22-го березня, ц. р. на „Тризубівці” в Горшам, Пенсильвенія, відбулися успішно сорок восьмі Загальні збори УСО „Тризуб”.

Збори відкрив уступаючий голова інж. Ігор Чижович, а о. митрат Іван Біланич провів відповідну молитву. На заклик уступаючого голови, присутні однохвилинною мовчанкою вшанували покійного Осипа Марійчука, який кожного року прикрашував „Тризубівку” своїми прегарними квітами безкоштовно.

З черги інж. І. Чижович, в імені осередку, вручив двом визначним членам, інж. Іванові Скірі і Григорієві Давидові, грамоти-признання, як вияв вдячности за їхню довголітню віддану працю на користь УСО „Тризуб”.

Президію зборів вибрано в такому складі: інж. І. Скіра — голова, д-р І. Павлічка — заступник голови, інж. С. Романко — секретар, а до Почесної президії було запрошено о. д-ра І. Біланича, капеляна УСО „Тризуб”. Номінаційну комісію вибрано в складі: Адріян Гаврилів — голова, Ярослав Козак, Степан Кундеревич, Орест Лесюк і О. Ткач — члени. Володимир Сімків відчитав протокол з минулорічних Загальних зборів, який був прийнятий без змін. За діяльність в минулій каденції звітували такі члени уступаючої Управи: Адріян Гаврилів — фінанси (загальні), Іван Німчук — фінанси (спортової ланки), Ірена Бучковська — стан членства, Степан Кундеревич — спортова ланка, Ярослав Козак — господарка і Ігор Чижович — загальні підсумки, а після короткої, але річевої дискусії, звітував Богдан Сірий, голова Контрольної комісії.

На внесок голови Контрольної комісії інж. Б. Сірого і після похвальної заяви і формального внеску о. д-ра І. Біланича, збори уділили абсолюторію з признанням уступаючій Управі одноголосно.

На внесок голови Номінаційної комісії Адріяна Гаврилова нову Управу вибрано одноголосно в такому складі: І. Чижович — голова, Я. Козак — заступник голови, С. Кундеревич — заступник голови для спорту, А. Гаврилів — касир, Р. Качай — кореспонденційний секретар, В. Сімків — протоколярний секретар, Л. Стеблій-Дідаш — секретарка членства, М. Борецький — пресовий референт, М. Джичко — книговод, Є. Швак — музична система, О. Левицький — непередбачені направи, В. Баран — управитель бари, д-р І. Павлічка, І. Скіра, О. Лесюк і І. Бучковська — вільні члени; Контрольна комісія: С. Романко — голова, Б. Сірий, П. Кондрат, Б. Гарасевич і О. Григорчук — члени; Товариський суд: С. Гавриш — голова, М. Бойчук і Ю. Лесюк — члени. Збори оформили п’ять комітетів: інвестицій — Б. Сірий (голова), С. Романко і А. Гаврилів — члени; направ і зовнішнього вигляду „Тризубівки” — Г. Давид, З. Яримович, М. Пришляк, М. Качанюк, С. Абрам, Є. Бурка і Л. Леськів — члени; розваг — Г. Гарматій, М. Гарматій, Г. Долинський, М. Долинська, М. Бучковський, І. Субтельна, Р. Пришляк, О. Бохна і М. Плахта; архіву і документації — д-р Я. Качай і Р. Пазуняк; імпрез — Г. Дубіль (голова), В. Андрейчик, Х. Харечко, І. Ченстух, Л. Стеблій-Дідаш і Н. Свейвлі — члени. Правний дорадник — адвокат Юрій Фаріон. Капелян УСО „Тризуб” — о. митрат д-р І. Біланич.

До проводу спортової ланки увійшли: С. Кундеревич — голова, М. Зварич, М. Юрчак і О. Лесюк — заступники голови, Й. Гомик — секретар, І. Німчук — касир. Імпрезовий комітет: Л. Патруляк і М. Ткач. Комітет світел: Т. Козак, О. Лесюк і Й. Гомик. Координатори футбольних дружин: Й. Гомик, О. Лесюк, Т. Козак, Дж, Лайнис, Дж. Хіармас, О. Ткач і Дж. Берґман. Ґолф: Юрій Тарасюк. Теніс: Юрій Савчак. Плавання: Тарас Міджак.

Загальних приходів в минулій каденції було 58,420 дол., а розходів на суму 52,395 дол. Приходи спортової ланки виносили 16,399.55 дол., а розходи — 15,718.01 дол. Число членів УСО „Тризуб” становить 296. Спортова ланка має десять дружин копаного м’яча, разом 105 хлопців і 45 дівчат. В минулому сезоні відбуто ряд імпрез: кілька пікніків, свячене, спортовий фестиваль, День Незалежности і День Подяки. Працю господарів у 1997 році виконували М. і І. Даниловичі. Виконано багато різних направ: проведено електричні лінії до харчевого павільйону, „барбікю” і ґаражу; проведено також нову ґазову лінію до „барбікю”. В дискусії забирали слово: І. Субтельна, В. Марущак, Б. Сірий, І. Павлічка і інші.

Не можна не згадати зокрема великого приятеля УСО „Тризуб” св. п. покійного Осипа Марійчука, який відійшов у засвіти, що довгі роки безкоштовно прикрашував своїми квітами „Тризубівку”. Успішним бартендером був і є Орест Лучин, а добрим господарем Тарас Партика.

Згідно з пляном праці, в найближчому часі УСО „Тризуб” плянує збільшити число членів, почати підготову до відзначення 50-ліття УСО „Тризуб” і поширити існуючий будинок. Вже в цьому році почнеться розбудова існуючого будинку, яка додасть додаткову площу на 1,700 квадратових стіп і коштуватиме приблизно 160,000 дол.; вже на цих зборах члени осередку задеклярували біля 20,000 дол. Провід УСО „Тризуб” є певний, що українська громада, а зокрема наші фінансові установи, допоможуть УСО „Тризуб” осягнути намічену ціль: поширити існуючий дім.

Український Спортовий Осередок „Тризубівка” є унікальним спортовим центром, який вимагає багато зусиль і фінансів, щоби його втримати на теперішньому рівні і поліпшувати на майбутнє для потреб української громади, і якщо наша громада не почне його більше підтримувати фінансово, тоді може повстати можливість його втрати. Ми не можемо і не сміємо до цього допустити. Хай кожний з нас зробить з цього відповідний висновок, поки ще не запізно. Нам майбутні покоління цього не простили б.

І. Чижович (посередині) вручив нагороди признання І. Скірі (зліва) та Г. Давидові.

У СЕРЕДУ, 22-ГО КВІТНЯ, в Дубліні парлямент Ірляндії майже одноголосно підтримав угоду замирення для Північної Ірляндії, котру тому 12 днів досягнули керівники протестантської більшости та римо-католицької меншости цієї британської провінції. Схвалення в Дубліні після 11-годинних дебат упродовж двох днів і тільки з одним голосом проти у цьому 166-членному парляменті, дасть змогу відбути референдум в Ірляндській республіці, заплянований на п’ятницю, 22-го травня. Це майже одноголосне схвалення є запевненням, що референдум також буде схвальним. Ірляндський прем’єр-міністер Берті Ейгерн, уважає, що „угода є історією, у справжньому розумінні цього слова“. Можливість голосувати над згаданою угодою того самого дня матимуть також і мешканці Північної Ірляндії.

Св. п. д-р М. Бойко

Ділимося сумною вісткою, що 6-го лютого 1998 року відійшов у вічність видатний український бібліограф св. п. д-р Максим Бойко. Прожив він майже 86 літ, але своїм професійним знанням і працею зробив більше для української бібліографії, як хто інший тут в діяспорі чи в Україні.

Св. п. д-р М. Бойко

Народився він 22-го лютого 1912 року в селі Лопушно біля Почаєва на Волині. Підставову освіту та підготовчі курси закінчив в Кременецькому Ліцеї та у Вишнівці. В 1935–36 роках служив у підстаршинській школі Польської Армії. З вибухом німецько-польської війни був покликаний до активної служби, але вкоротці попав у німецький полон, з якого втік в 1940 році.

Ще перед війною закінчив середню Кооперативну школу в Наленчові біля Любліна, а після польсько-німецької війни закінчив матуральні курси у Холмі та склав іспит зрілости у Дубні в 1942 році. Потім пройшов студії журналістики і економіки в УТГІ в Подєбрадах та УВЕШ у Мюнхені. При кінці грудня 1948 року склав дипломовий іспит та захистив свою працю на тему: „Динаміка і причини розвитку народного господарства в Японії”.

Весною 1949 року виеміґрував до Канади, де одружився з Катрусею Гумінілович, з якою потім мав двох синів: Ігоря — адвоката та Ореста — лікаря. В 1949–57 роках працював секретарем Консисторії УПЦ у Вінніпеґу, Ман. Там був основником Інституту Дослідів Волині та його секретарем. В 1960 році переїхав з родиною до Лондону, Онт., а в 1962 році закінчив школу бібліотекарства в Оттавському університеті.

В 1962–64 роках працював у бібліотеці Університету західнього Онтаріо в Лондоні, а в 1966 році почав працювати бібліотекарем в університеті Індіяна в Блумінґтоні, Інд., аж до свого відходу на пенсію в 1982 році. Там заснував Осередок бібліографії, друкарства і палеографії та був співробітником „Українського голосу”, „Нового Шляху”, „Свободи” та „Визвольного Шляху”, де поміщував свої цікаві статті та біографічні праці. Крім цього був ініціятором „Словника Волині” та редактором різних видань. В 1969 році отримав диплом доктора економічних наук з Українського Вільного Університету в Мюнхені. В 1990-их роках був бібліографом-дорадником для д-ра Павла Пундія при редакції двох бібліографічних довідників „Українські Лікарі”. Його цінні бібліографічні праці і видання зберігаються в Рівному і у Торчині біля Луцька на Волині та у Національному архіві Канади під No. MC31,H 115.

Св. п. д-р Максим Бойко, був надзвичайно скромною, працьовитою людиною, багато читав і писав. Дуже любив і шанував свою дружину Катрусю та був гордим із своїх синів і внуків.

Тіло покійного спочило на цвинтарі св. Андрея в с. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Д-р Павло Пундій